

BEELDENE KUNST GEEFT DE POLITIEK EEN ONVOLDOENDE

De Beeldende Kunsten en de Beeldende Kunstenaar dreigen vandaag weg te glijden uit het beleid. Merkwaardigerwijs is in een stabiel gebleven cultuursubsidie het bedrag dat uitgetrokken wordt voor de ondersteuning van de Beeldende Kunstenaars sinds 2010 afgenomen. De werkingsbeurzen zijn met 30% gezakt en ook op de internationale subsidies die voor beeldende kunstenaars zo belangrijk zijn, zijn gedaald met 42%. Op het totale budget van de Vlaamse Gemeenschap (€ 24.589.526.000) wordt slechts 3,96% uitgetrokken voor cultuur, van dat budget is er 0,41% voorzien voor de Kunsten. Binnen dat Kunstenbudget gaat er 4,95 % naar de Beeldende Kunsten en daarvan krijgen de beeldende kunstenaars 0,57%. Deze cijfers staan in schril contrast met het belang van de Beeldende Kunstensector voor Vlaanderen. Het is niet alleen de kunstvorm bij uitstek waar Vlaanderen al vijf eeuwen lang mee geassocieerd wordt, het is bovendien ook een van de economisch belangrijkere sectoren binnen onze regio. Kunst is een van de weinige natuurlijke resources die Vlaanderen vandaag nog kan exporteren.

Op initiatief van het NICC, vereniging van en voor professionele kunstenaars, het VOBK, Verenigde Organisaties Beeld Kunst en het M HKA, Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, kwam de sector gisteren samen in Antwerpen om het debat te voeren over de positie van de Beeldende Kunstenaar in Vlaanderen. Op de agenda drie panelgesprekken en twee kunstenaarsgetuigenissen. De vraag 'wat zijn de contouren van een volwassen kunstenaarsbeleid voor de 21ste eeuw?' liep als een rode draad doorheen de dag. We halen voor u graag enkele hoogtepunten aan:

Luc Tuymans stelde het meteen scherp: kunst moet zijn plaats innemen en moet dat nu doen. We moeten anders leren denken: strijdvaardiger en pragmatischer. We moeten de aanwezige intelligentie organiseren, anders dreigt ze te verdwijnen. Hij wees er fijntjes op dat hij de staat jaarlijks tussen de 800.000 à 900.000 € aan sociale zekerheid en belastingen oplevert. Een budget dat misschien terug geïnvesteerd zou kunnen worden in de Beeldende Kunsten?

In het eerste gesprek dat draaide omtrent kunstenaars en erfgoed riep kunstenaar Jan Van Imschoot de sector op om 'de taal van de politiek' te spreken, en die is economisch. We moeten de Beeldende Kunsten als een economische sector profileren, want dat zijn we ook. Hij verwees naar een Europees rapport waaruit blijkt dat Beeldende Kunsten in Europa de zevende plaats bekleden in de rangorde van economisch belangrijke sectoren. Als een overheid investeert in Kunst investeert ze bovendien in de toekomst, in werkgelegenheid en in een van de enige groeisectoren waarin we in Vlaanderen een unieke positie kunnen innemen. Kunstenaars beschouwen het aankopen van hun werk daarenboven als de meest directe vorm van erkenning en het is bovendien een investering in het cultureel erfgoed van morgen. De Vlaamse aankoopbudgetten voor Kunst zijn vandaag astronomisch laag in vergelijking met buitenlandse budgetten. Het MAS is het eerste nieuwe museumgebouw in Vlaanderen sinds 105 jaar. Ook dat is een teken aan de wand.

Joost De Clercq, directeur van het Museum Dhondt Dhaenens hield een warm pleidooi voor het beter subsidiëren van onze kunstenaars. We moeten hen onafhankelijk maken, zodat ze in alle vrijheid kunnen werken.

Saskia Draxler, galleriste uit Berlijn, Keulen en Antwerpen haalde in het debat Kunstenaars en het internationale het voorbeeld van Berlijn aan. Door kunstenaars die in de stad projecten willen realiseren financieel te ondersteunen en door leegstaande panden in de stad in te zetten als studioruimte voor kunstenaars wist Berlijn in een minimum van tijd een bloeiende en dynamische internationale kunstscène te creëren. In Duitsland bestaat er ook een goedkoop sociaal zekerheidsstelsel op maat van kunstenaars. Voetballers kunnen rekenen op een pensioen, priesters worden onderhouden en gehuisvest door de gemeenschap, waarom ligt het zo moeilijk om ook voor kunstenaars passende ondersteunende maatregelen te treffen?

Stella Lohaus, voormalig galeriehoudster, stelde dat kunstenaars zich in Vlaanderen niet gewaardeerd voelen. Er is niet alleen een onvoldoende aankoopbudget voor kunst, kunstenaars die in het buitenland opereren doen dat vaak in alle eenzaamheid.

Dit staat opnieuw in groot contrast met de (politieke en beleidsmatige) delegaties die buitenlandse kunstenaars begeleiden bij hun aanwezigheden op biënnales, beurzen en belangrijke tentoonstellingen. Ook dat is een vorm van erkenning, de culturele delegaties van onze ambassades, administraties, commissies en kabinetten blinken vandaag uit in afwezigheid. Vlaanderen zou fier moeten zijn op wat zijn kunstenaars presteren en dit ook via alle mogelijke beschikbare kanalen internationaal uitdragen.

In het laatste gesprek dat gevoerd werd rond kunstenaars en respect van het beleid, pleitte Dorian Van den Brempt, directeur van het Vlaams-Nederlands huis deBuren, ervoor om de Kunstenaars het voordeel van de twijfel te geven. Een structurele basisinvestering van een aantal jaren kan menig jong kunstenaar op weg zetten om een eigen weg te vinden. Ulli Lindmayer, oprichtster van de ruimte voor actuele kunst, LLS 387 wees er op dat in het regeerakkoord van de Vlaamse regering wel allemaal fraaie zinnen geformuleerd staan over een betere ondersteuning van kunstenaars, maar dat daar in de praktijk niets van te merken valt. Kunstenaars hebben niets aan holle woorden.

Kunstenaar architect Luc Deleu wees op de grote administratieve rompslomp waar kunstenaars die ondersteuning willen krijgen van het beleid mee geconfronteerd worden. 'Een overheid die weet waar we mee bezig zijn en dat naar waarde schat moet dat kunnen doen zonder ingewikkelde dossiers.' Hans Op de Beeck stelt voor zijn kunstpraktijk vijf mensen tewerk, die elke het statuut van bediende hebben, maar zichzelf kan hij geen loon uitkeren. Hij geeft les om te overleven als kunstenaar. Ook een gunstigere BTW-regeling op kunstwerken - in België bedraagt die 21%, terwijl dat in Duitsland bijvoorbeeld slechts 7% is – zou vanuit het beleid een goede ondersteuning kunnen zijn. De horeca mag gebruik maken van een verlaagd BTW-tarief, waarom zou dat dan niet mogelijk zijn in de kunsten?

België is nog niet aangekomen in de 21ste eeuw als het op een kunstenaarsbeleid aankomt, stelde Lindmayr. We moeten onze politici dringend helpen om meer respect voor de Kunsten te tonen. Anders dreigt het veld helemaal ondergesneeuwd te geraken. Vlaanderen mag een van zijn meest dynamische sectoren niet in de kou laten staan.

Het volledige verslag en de talrijke bijdragen van de sprekers zijn vanaf eind volgende week terug te vinden op het webplatform www.8september.be dat de organisatoren opstartten. Met de bevindingen van deze dag als insteek zal er een brief opgemaakt worden met concrete voorstellen voor de minister.